

1. UVOD

U vijeku savremene porodice, koja je otvorena prema nastojanju da se djetetu obezbijede uslovi da se dijete razvija prema sopstvenim interesovanjima, snagama i sposobnostima, dugo zanemarena prenatalna psihologija i njena saznanja dobijaju značajno mjesto.

Vjerovatno ste nebrojeno puta čuli, sad već i anegdotu, kad je roditelj došao kod psihologa, opisao spektar problema koji ima njegovo dijete i tražio savjet: „Kad da počnem da ga vaspitavam?“ Psiholog ga je upitao za godine djeteta, i na roditeljev odgovor: „Tri“, psiholog je konstatovao: „Već ste zakasnili.“

Vjerujemo da nema psihologa koji će vas na taj način obeshrabrili i staviti tačku na vaspitavanje djece u trećoj godini, ali istina je da taj proces i interaktivan odnos roditelj-dijete, počinje mnogo ranije, to jest još od samog začeća.

Brojna psihološka istraživanja ukazuju na značaj prenatalnog i perinatalnog perioda razvoja svakog pojedinca i njegov uticaj na psihičke karakteristike djeteta, kao i psihofizički razvoj uopšte. Razvojem tehnike, usavršenim postupcima mogućnosti direktnog intrauterinog praćenja izgleda i pokreta fetusa, uz saopštenja trudnica, podataka koje nam pružaju ginekolozi, akušeri, pedijatri i psiholozi, saznanja o ovom periodu su nam demistifikovana i lako dostupna. Saznanjem o brojnosti faktora koji u prenatalnom i perinatalnom periodu imaju uticaj na kasniji razvoj djeteta, odgovornost roditelja, prvenstveno majke se povećava. Pored najvažnijih povoljnih faktora kao što su odgovarajuća ishrana trudnice, odgovarajuća socijalna i psihološka atmosfera u kojoj buduća majka živi, željenost djeteta od strane oba roditelja, koja je negdje presudna i za cjelokupno funkcionisanje porodičnog sistema, istakli bismo značaj ***prenatalne vezanosti*** kao razvojnog prethodnika emocionalne vezanosti majke za dijete.

Osnovu prenatalne vezanosti čine pozitivna osjećanja prema fetusu, osjećanja ljubavi, privrženosti i nježnosti majke, koja majku podstiču na posvećenost dječijoj dobrobiti, na ostvarivanje ranih „intrauterinih“ kontakata sa djetetom, gdje već možete osjetiti i prepoznati prirodu i potrebe svog djeteta i takav odnos rođenjem samo produžiti. Dokazano je da trudnice koje odlikuje snažna prenatalna vezanost za fetus i imaju izražena pozitivna osjećanja prema fetusu, maštaju o susretu sa novorođenčecom, sposobne su da fetus dožive kao zasebno biće, osjećaju brigu i odgovornost za napredovanje svog djeteta, karakteristično da manje strepe od najprije porođaja, a onda i majčinske uloge. Veliki broj žena strepi da će rođenjem djeteta biti zarobljene u monotonij i zamornoj ulozi majke, čvrstina prenatalne vezanosti sa bebom je upravo prevencija takvih osjećanja, gdje će prevagnuti očekivanja da će ih rođenje djeteta ispuniti ljubavlju i na neki način zaštititi od depresije.

Karakteristike dječjeg razvoja potrebno je poznavati radi uspješnijeg utjecanja na njega. Dječji razvoj naročito u prvim godinama ne teče glatko. Ravnomjerno već ciklično. Pojedini oblici ponašanja pojavljuju se i gube, da bi se ponovo pojavili i izgubili. Alternativnost u razvoju predstavlja pojavu da se razvoj raznih funkcija naizmjenično smjenjuju; odnosno dok se u određenom periodu jedna funkcija naglo razvija, a druge stagniraju npr. kod neke djece se sposobnost za kretanje razvija na račun govora ili obrnuto, tako da se

ima utisak, kao da dijete planski savladava jednu vještinu, a ostale ostavlja po strani, kako bi kad onu prvu usavrši moglo prijeći na druge vještine. Različite faze tjelesnog i mentalnog razvoja odvijaju se svojim tempom i u različito vrijeme dospjevaju do zrelosti. Psihički, socijalni i intelektualni razvoj kontinuiran je proces koji traje cijelog života. Prvih šest godina djetetova života je doba najintenzivnijeg razvoja. U tom razdoblju dijete uči brže nego ikada. Već od najranije dobi svako je dijete jedinstven pojedinac sa vlastitom osobnošću. U ljubavi, pažnji, sigurnosti i mentalnoj stimulaciji koju dijete dobiva u prvih šest godina života zavisi na koji će se način razvijati, učiti i rasti. Razdoblje od začeća djeteta do rođenja, te prvih šest godina života uticat će na cjelokupan djetetov život. Danas je poznato da dijete brže napreduje i uči ako prima više ljubavi, pažnje, potpore i ohrabrenja.